

балканских прадова и села, комуница код балканских народа у XIX вијеку и др.

У оквиру велике теме *Услови османског освајања Балкана* поднесено је знатно мање саопштења него у осталим. Ту су била уврштена саопштења у којима се третирају питања исламизације Македоније, политичко-територијалне подјеле Балкана и др.

Велика тема *Опадање Османске царевине и формирање националних држава* обухватила је саопштења у којима је говорено о ослободилачким акцијама балканских народа и њиховој сарадњи у XIX вијеку, ослободилачком покрету и државној идеји код Албанаца и др.

У оквиру велике теме *Балкан у међународној политици XVII—XIX вијек* уводни кореоферат о југословенским земљама у интрационалној политици у току XIX вијека поднио је Димитрије Ђорђевић. Саопштења укључена у ову велику тему обрађивала су: политику великих сила према румунским земљама, улогу фанариота у Османској царевини, позицију великих сила према покрету за независност Грчке, пројекте балканске федерације шездесетих година XIX вијека, политику великих сила према сарадњи балканских народа у XIX вијеку, грчко-српску сарадњу у току источне кризе 1875—1878, економску пенетрацију великих сила на Балкан, политику Аустро-Угарске према балканским земљама у XIX вијеку и друга интересантна питања. У оквиру ове теме Јован Р. Бојовић поднио је саопштења „Политика Црне Горе према Турској у току кримског рата (1853—1856)“, а Радоман Јовановић „Позиције великих сила пре-

ма питању независности Црне Горе средином XIX вијека“.

У секцији *Право и економија* третиране су следеће велике теме: „Монетарна размјена и циркулација на Балкану у вријеме Османског царства“, „Привилегије у југоисточној Европи у епохи Османске царевине (црква, еснафи, локална аутономија и др.)“, „Рецептирање византијског права у правима балканских народа“.

Секција *Лингвистика и књижевност* обухватила је ове велике теме: „Сукцесивна грчка насеља у језицима балканских народа“, „Формирање књижевних језика у земљама југоисточне Европе“, „Хуманизам у југоисточној Европи (извори, карактер, распрострањеност)“, „Заједничке црте епске књижевности код балканских народа“ и „Романтизам у књижевностима народа југоисточне Европе“.

У секцији за умјетност, етнографију и фолклор третиране су ове велике теме: „Брдо Атос као умјетнички центар; његово зрачење на земље југоисточне Европе“, „Генеза модерне умјетности у југоисточној Европи“, „Поствизантијска умјетност у земљама југоисточне Европе: дјела и умјетници“ и „Умјетности и народне рукотворине у земљама југоисточне Европе“.

Сви материјали прочитани на конгресу биће објављени у вишетономном зборнику радова, како је то, добрим дијелом, већ урађено са материјалима првог конгреса. Одлучено је да се следећи конгрес одржи у Букурешту.

Конгрес је очијењен као знатан допринос међународној научној сарадњи у области балканологије, премада му нијесу присуствовали представници неколико социјалистичких земаља.

P. J.

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА У 1969. ГОДИНИ

Органи управљања

Радна заједница је одржала 11 сједница, од којих 3 са представницима друштвене заједнице, и на њима одлучивала о питањима рада, о пословној политици, распо-

дјели дохотка, коришћењу средстава и другим питањима.

На сједницама Радне заједнице, поред осталог, утврђена су нека најважнија питања у вези са изградом новог статута, утврђени су

финансијски план и завршни рачун, за 1969. годину, донесен нови правилник о расподјели личних доходака, утврђен дугорочни план припреме за народну одбрану, усвојена одлука о утврђивању дјелокруга и одговорности Института и чланова Радне заједнице у припремама за одбрану у случају рата, вршене анализе извршења плана рада по тромјесечјима, утврђен план рада Института за 1970. годину, разматрано питање отварања радних мјеста за двогодишње усавршавање уз рад и кандидата за студијске боравке и усавршавање научних радника у иностранству.

Извршни органи

У току 1969. године Управни одбор је одржао 10 сједница и на њима утврђивао предлоге програма и планова рада, Статута и других општих аката, старао се о извршењу одлука и закључака Радне заједнице, образовао потребне комисије за извршење појединих задатака из његовог дјелокруга.

Стручни органи Института

У организовању и реализацији научноистраживачког рада у Институту учествује *Научно вијеће*.

Научно вијеће чини 7 чланова, и то: др Славко Мијушковић из Котора, др Томица Никчевић, др Владо Стругар и др Бранко Павићевић сви из Београда и др Димо Вујовић, Радоман Јовановић и Ђуро Вујовић, радници Института.

У току 1969. године Научно вијеће је одржало једну сједницу. На сједници су разматрани извјештај о раду Института, план научноистраживачког рада за 1970. годину, утврђен предлог о публикавању научних радова, одређени рецензенти за три рукописа завршена у протеклом периоду, и нека друга питања од значаја за организовање и методе научног рада.

Поред поменутих органа, и организационе јединице Института су редовно сваког тромјесечја одржавале заједнице и на њима анализирале извршење планираних задатака и остала питања од значаја за унапређивање пословања у Институту.

Унутрашња организација

На задацима Одјељења за историју Црне Горе до 1918. године радила су 3 научна радника из Института и 5 спољних сарадника, а на задацима Одјељења за историју Црне Горе после 1918. године 7 радника Института и 3 спољна сарадника.

У Архиву за раднички покрет радила су 4 радника.

У Библиотеци је радио један радник-књижничар, а у Сектору општих рачуноводствено-комерцијалних послова 6 радника.

У свим секторима радило је 19 радника, од којих 10 са високом спремом, 2 са вишом, 3 са средњом и 4 са нижом.

Научни и стручни рад

На реализацији програма научноистраживачког рада ангажовано је 10 научних радника Института и један број спољних сарадника.

Одјељење за историју Црне Горе до 1918. године

Научни радници у овом одјељењу радили су на 3 уговорена научноистраживачка задатка.

За тему Државно уређење Црне Горе 1851—1878 (аутор Р. Јовановић) завршена су сва истраживања и колационирана грађа.

За тему Извршење одлука Берлинског конгреса о Црној Гори (аутор Н. Ражнатовић) готова је прва верзија рукописа.

За тему Црна Гора у плановима Аустро-Угарске 1903—1914. год. (аутор др Н. Ракчевић) вршена су истраживања.

За тему Државно уређење Црне Горе 1878—1903 (аутор Н. Ражнатовић) вршена су истраживања у другој половини 1969. године.

Одјељење за историју Црне Горе после 1918. године

Радници овог одјељења радили су на 7 крупнијих научноистраживачких задатака.

Зборник грађе за историју радничког покрета у КП у Црној Гори 1918—1929 (аутор др Ј. Р. Бојовић) завршен је.

За тему *Црногорска федералистичка странка* (аутор др Д. Вујовић) вршена су истраживања.

За тему *НОП у Црној Гори од средине 1942. до капитулације Италије* (аутор Ђ. Вујовић) извршена су истраживања.

За тему *Однос КПЈ према припадницима грађанских партија (НОФ) 1941—1945* (аутор Р. Пајовић) завршена су основна истраживања.

За тему *Културно-просвјетне прилике у Црној Гори између два рата* (аутор др Ђ. Пејовић) прегледана је сва штампа и прикупљени су други подаци.

За тему *Црногорска народна омладина 1941—1945* (аутор С. Станишић) добрим дијелом је прегледана литература и објављена грађа.

За тему *Организациони развјатак КПЈ у Црној Гори 1941—1945* (аутор П. Милошевић) вршено је упознавање са изворима и литературом.

Радници овог одјељења су, поред рада на уговореним темама, радили и на другим пословима и објавили у разним часописима и зборницима 7 радова.

Спољни сарадници

Више спољних сарадника Института радило је на низу научних радова. Спољни сарадници су радили на овим темама: *Турска грађа о Црној Гори XV—XIX вијека* (др Хазим Шабановић), *Црна Гора уочи кримског рата 1851—1854* (др Бранко Павићевић), *Државне реформе у Црној Гори 1902—1903.* (др Томица Никчевић), *НОП у окупираним градовима Црне Горе* (Мило Стругар), *Народна власт у Црној Гори* (Зоран Лакић)

Научни скуп у Титограду

У организацији Института, 27. и 28. маја 1969. одржан је научни скуп посвећен 50-годишњици КПЈ, СКОЈ-а и Синдиката. На скупу су

поднесена 24 реферата и саопштења, од којих 8 из Института.

Материјали са овог скупа објављени су у посебном двоброју *Историјских записа* (2—3 за 1969).

Учешће сарадника Института на научним скуповима

Сарадници Института учествовали су са саопштењима на низу научних скупова: V конгресу историчара Југославије у Охриду септембра 1969 (Р. Пајовић, Ј. Р. Бојовић, Ђ. Пејовић, Н. Ражнатовић и Р. Јовановић), у Вихаћу 25. и 26. IX 1969 (Ј. Р. Бојовић, Р. Пајовић, С. Станишић), у Титовом Велесу (Ј. Р. Бојовић), у Загребу на два скупа (Ј. Р. Бојовић), у Београду (Ј. Р. Бојовић), у Сплиту (Ј. Р. Бојовић и Р. Пајовић).

Сарадници Института узели су учешћа и у низу манифестација поводом јубилеја СКЈ.

Готово сви научни радници Института су чланови разних редакција, савјета, комисија и одбора, а неки и низа форума организација и стручних тијела савезног и републичког карактера, што говори о њиховој друштвеној ангажованости.

Издавачка дјелатност

Узевши у обзир читаво годиште часописа *Историјски записи*, у њему је објављено: чланака 26 (од којих су 8 написали радници Института, а 18 спољни сарадници), прилога 9 (2 написали радници Института, а 7 спољних сарадници), и 15 приказа, биљешки, нотича и дискусија (11 су написали радници Института, а 4 спољни сарадници).

Тираж часописа у 1969. години износио је 1.200 примјерака. Сталних претплатника у земљи било је 543, а у иностранству 44. Замјену часописа вршимо са 58 институција у земљи и са 45 у иностранству.

У издању Института изашле су 3 књиге у току 1969. године, и то:

Жене Црне Горе у револуционарном покрету 1918—1945 (аутори

Јован Р. Бојовић, Радоман Јовановић, Зоран Лакић, Радоје Пајовић и Славко Станишић);

Црна Гора у првом свјетском рату 1914—1918 (аутор др Новица Ракочевић) и

Дрвна индустрија у Црној Гори 1873—1941 (аутор др Душан Вучковић).

Архив за раднички покрет

У циљу попуне фондова грађе за предратни и ратни период, Архив је извршио размјену документа с Архивом за раднички покрет из Београда. Тим путем смо добили око 120 докумената, углавном из периода НОР-а. Такође је приновљено неколико десетина докумената из Републичког секретаријата за унутрашње послове, послужератне архиве Среског комитета КП Шавник или од појединаца.

Архив је преузео грађу Републичког одбора СУВНОР-а Црне Горе до почетка шездесетих година, а његови радници су обишли подручне регистратуре и спровели припреме за преузимање грађе још неких друштвено-политичких организација.

Радници Архива су током године средили око 200 приновљених докумената из предратног и ратног периода, од којих једну половину чине оригинали којих Архив није имао, а за која су израђене и регесте. Као посебан фонд сређена је грађа Земаљске комисије Црне Горе за утврђивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, која је раније преузета од Републичког секретаријата за унутрашње послове. Такође, као посебна збирка сређена је грађа настала радом тужилаштва и војних судова непосредно после рата.

У вези са припремама за објављивање прве књиге *Зборника грађе о радничком покрету и КПЈ Црне Горе*, током године извршено је микрофилмовање, фотокопирање и

прекуцавање више десетина докумената и чланака из радничке штампе за период 1919—1929. године, из Архива у Београду, Котору, Цетињу и другим мјестима. Такође је извршено и прекуцавање грађе за прву књигу *Зборника*.

Архив је приновљен са неколико десетина сјећања активиста револуционарног покрета.

Библиотека

У току 1969. године у библиотеци је приновљено 240 књига и 452 разних часописа.

Треба истаћи да у раду библиотеке има низ неријешених питања почевши од стручног сређивања књижног фонда и израде каталога до питања набавке и заштите књига.

Општа служба и рачуноводство

Поред редовних послова правног, кадровског, рачуноводствено-комерцијалног карактера, вођења потребних и законских евиденција и других послова одређених општим актима, одлукама органа управљања и налозима директора ове службе су припремиле материјале и обезбиједиле услове за успјешан рад на 22 сједнице органа управљања, извршног и стручног органа. Такође, ове службе су обавиле и одређене послове око израде нацрта општих аката, извјештаја о раду, финансијског плана, завршног рачуна и др. у складу са предметом пословања и годишњим планом рада.

Републички фонд за финансирање научних дјелатности обезбиједио је најнужнија средства за редовну дјелатност Института, а у извршавању неких посебних задатака одређену помоћ пружили су Централни комитет Савеза комуниста Црне Горе и Извршно вијеће Скупштине СРЦГ. Институт није могао обезбиједити довољно средстава, нарочито за издавачку дјелатност.